

หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีสืบชะตาของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน
แขวงไชยะบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
Buddhist Principles appearing in the Succession Tradition of the Thai
Lue People, Muang Ngoen, Xayaburi Province,
People's Democratic Republic of Laos

¹Phra Oudom Wenkham, ²Phra Boun Ouane Vongmaly และ ³สิทธิชัย อุ่นสวน
¹Phra Oudom Wenkham, ²Phra Boun Ouane Vongmaly and ³Sittichai Unsaun

¹³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน เฉลิมพระเกียรติฯ,

²วัดบ้านโพนต้องสะหวาด สปป.ลาว

¹³Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Nan Buddhist College,

²Wat Baanphonthongsavath, The LAO PDR

¹Corresponding Author's E-mail: nanthai6309@gmail.com

¹Tel. 088-593-4782

Received January 18, 2024; Revised January 20, 2024; Accepted January 22, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณีสืบชะตาของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยะบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) ศึกษาบทสวดพุทธมนต์ที่ปรากฏในประเพณีสืบชะตาของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยะบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 3) วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีสืบชะตาของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยะบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและภาคสนาม รวบรวมข้อมูลและทำการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการพรรณนาเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นมาของประเพณีสืบชะตาของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยะบุรี มีพื้นฐานมาจากความเชื่อสองประการคือ 1) มีพระพุทธศาสนาเป็นบ่อเกิดของประเพณีสืบชะตา ด้วยความเชื่อเรื่องของการต่ออายุ จากวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา 2) เป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นเฉพาะตัวบุคคล คือ เป็นความเชื่อของบุคคลที่เชื่อในเรื่องของเวทย์มนต์ คาถา ฤกษ์ยาม หรือโหราศาสตร์ ที่ประกอบทำพิธีสืบชะตาแล้วจะปิดเป่าอันตรายทั้งหลาย ให้ออกจากตัวได้หายจากความเจ็บป่วยที่เป็นอยู่ บทสวดพุทธมนต์เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดศรัทธาความเชื่อในเรื่องของอำนาจบำบัดทุกข์โศกโรคภัยไข้เจ็บและความร้อนร่นกระวนกระวายใจ ขจัดภัยอันตราย หลักธรรมที่ปรากฏในประเพณีสืบชะตาของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยะบุรี นั้นถูกสอดแทรกเข้าไปในคัมภีร์ธรรมที่นำไปเทศน์ประกอบพิธีสืบชะตาปรากฏ 2 หลักธรรมได้แก่ หลักปาฏิหาริย์ 3 และหลักบุญกิริยาวัตถุ 3

คำสำคัญ: ประเพณีสืบชะตา, หลักพุทธธรรม, ชาวไทยลื้อ

Abstract

The objectives of this article were: 1) to study the history of the fate inheriting tradition of Thai Lue people, Muang Ngoen, Xayaburi province, People's Democratic Republic of Laos, 2) to study Buddhist mantra chant which occurred in the tradition of inheriting the fate of Thai Lue people, Muang Ngoen, Muang Ngoen, Xayaburi province, People's Democratic Republic of Laos, 3) Analyze Buddhist principles found in the tradition of inheriting the fate of the Thai Lue people, Muang Ngoen, Muang Ngoen, Xayaburi province, People's Democratic Republic of Laos. This research was qualitative research, studied documents and fieldwork to gather data and interview and analyzed the data descriptively.

The results of the research had found that the history of the destiny tradition of the Tai Lue people, Mueang Ngen, Xayaburi Province, was based on two beliefs: 1) Buddhism was the origin of the destiny tradition with beliefs about renewal from Buddhist literature. 2) It was a belief that arose only for the individual, it was the belief of a person who believed in the matter of magic and auspicious spells or astrology. That performed the fate ceremony would dispel all dangers from one's body and heal from existing illnesses. Buddhist mantras were what create faith and belief in their power to cure suffering, sorrow, sickness, and restlessness, and to eliminate dangers. The principles that appeared in the fate-descending tradition of the Tai Lue people, Mueang Ngen, Xayaburi Province, were inserted into the Dhamma scriptures that were used in the sermon for the destiny-descending ceremony. Two principles appeared, namely the principle of miracles 3 and the principle of merit-making 3.

Keywords: Succession Tradition, Buddhist Principles, Thai Lue People

บทนำ

กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ เป็นหนึ่งในประชากรของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในเมืองเงิน แขวงไชยะบุรี ชาวไทลื้อเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไท อพยพเข้ามาอยู่ในเขตสิบสองพันนาตอนใต้ของประเทศจีนในราวพุทธศตวรรษที่ 18 แล้วสร้างเมืองเชียงรุ่งขึ้น ชาวไทลื้อนิยมตั้งบ้านเรือนอยู่ตามที่ราบลุ่มแม่น้ำและที่ราบระหว่างหุบเขา เคยมีแม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำสายสำคัญ รวมถึงแม่น้ำสายย่อยที่ไหลผ่านเมืองต่าง ๆ (ประชัน รักพงษ์, 2537 : 7) ไทลื้อในประเทศลาวให้อพยพเข้ามาแล้วตั้งถิ่นฐานตามลุ่มน้ำต่างๆ ได้แก่ ลุ่มน้ำลู่ในแขวงพงสาตีและหลวงพระบาง ลุ่มน้ำทาและลุ่มน้ำสิง ในแขวงหลวงน้ำทา ลุ่มน้ำแบงในแขวงอุดมไซ และลุ่มน้ำงาวในแขวงบ่อแก้ว (สีสะเหลียว สะแหงสีกสา, 2532) นอกจากนี้ อพยพเข้ามาอยู่ในบริเวณที่ราบระหว่างหุบเขาในแขวงไชยะบุรี ได้แก่ เมืองเงิน เชียงฮ่อน เชียงลม คอบ หงสา และเมืองเพียง จากข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของเมืองเงินที่จัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2555 ของสำนักงานการท่องเที่ยวเขตเมืองเงิน กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม กล่าวว่าชาวเมืองเงินส่วนหนึ่งโดยไม่ระบุกลุ่มชาติพันธุ์ มีถิ่นกำเนิดดั้งเดิมมาจากสิบสองพันนาตอนใต้ประเทศจีน อีกส่วนหนึ่งมาจากหลวงน้ำทาในราว พ.ศ. 2279 (ค.ศ. 1736) มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองเงิน นอกจากนี้ ยังมีอีกกลุ่มหนึ่งย้ายจากเชียงตุงและเมืองยอง ซึ่งชาวไทลื้อกลุ่มนี้เรียกตนเองว่า “ไทเขิน” หรือ “ไท ยอง” ต่อมาเคลื่อนย้ายมาตั้งหมู่บ้านนาจัวและนาตายทางทิศตะวันออกของเมืองเงิน สำหรับหมู่บ้านสองแห่งนี้ ยังมีหลายครอบครัวมาจากเชียงคำ (พะเยา) และชาวไทใหญ่มาอยู่ร่วมกัน เกิดมีวัฒนธรรมผสมผสานที่แตกต่างจากหมู่บ้านอื่นในเมืองเงิน บ้างก็เรียกว่าเป็นชาว “ยวนเขิน”

จารีตประเพณี ในพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ได้สะท้อนถึงโลกทัศน์และประวัติความเป็นมาของกลุ่มชน นั้น ๆ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับการใช้ผ้าทอและเครื่องแต่งกายในพิธีกรรม พิธีกรรมต่างๆ ของชาวไทลื้อบ้านห้วยโก๋นเป็นกลไกทางวัฒนธรรมที่ถูก สร้าง-สื่อ-สืบทอด ผ่านกระบวนการหรือกลวิธีที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ช่วงเวลา (สุรสิงห์สำรวม ฉิมพะเยาว์, 2526 : 2) และบริบททางความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มที่อยู่ใกล้เคียงหรือกลุ่มที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของกลุ่มชน การประกอบพิธีกรรม เป็นกระบวนการผลิตซ้ำและสร้างสำนึกทางชาติพันธุ์ นอกจากนี้ พิธีกรรมเป็นกลไกทางสังคมในการแสดงและสร้างความชอบธรรมแก่ผู้ปกครอง อาทิเช่น พิธีเลี้ยงผีเมืองในรัฐจารีต หรือในระบบการปกครองแบบ “เมือง” พิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จะแบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามความหมายและหน้าที่ของพิธีกรรม ได้แก่ พิธีกรรมเกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตร พิธีกรรมเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา และพิธีกรรมการเปลี่ยนผ่านของชีวิต (rite of passages) แต่บางกรณี ไม่สามารถแบ่งได้อย่างชัดเจนระหว่างประเภทแรกและประเภทที่สอง เนื่องจากการผลิตทางการเกษตรและความเชื่อทางศาสนาโดยเฉพาะในเรื่องการนับถือภูตผิวนั้น มีความผูกพันกันในการตอบสนองความต้องการของมนุษย์เพื่อให้การผลิตทางการเกษตรมีความอุดมสมบูรณ์

ประเพณีสืบทอด หรือสืบทอดา เป็นหนึ่งในพิธีกรรมที่มีความสำคัญของชาวเมืองเงิน แขวงไชยยะบุรีที่นิยมทำในโอกาสต่าง ๆ เพื่อต่อดวงชะตาหรือต่ออายุให้ยืนยาว มุ่งหวังมีชีวิตอยู่อย่างสุขสบายปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีความเจริญรุ่งเรือง และเพื่อความเป็นสิริมงคล (พระราชเชมกร, 2557) พิธีสืบทอดาเป็นพิธีใหญ่ที่ต้องอาศัยคน และเครื่องประกอบพิธีจำนวนมากพิธีหนึ่งชาวบ้านอาจทำพิธีนี้โดยเฉพาะหรือจัดร่วมกับพิธีอื่น ๆ ก็ได้ และอาจจัดขึ้นเพื่อสืบทอดาให้แก่คนทั้งหมู่บ้านหรือภิกษุ หรือหมู่บ้าน เมือง แม้กระทั่งยั้งข้าวหรือเหมืองฝายก็ได้ แต่ต้องจัดขึ้นเพื่อสืบทอดาส่งหนึ่งสิ่งใดเพียงอย่างเดียว การสืบทอดาแต่ละสิ่งอาจมีพิธีกรรมที่แตกต่างกันออกไปบ้าง ซึ่งประเพณีการสืบทอดาแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานกันระหว่างความเชื่อในศาสนาพุทธ ฮินดู หรือพราหมณ์ และเรื่องผีสงเทวดา (ประชัน รักพงษ์, 2540) ตามตำนานที่มาของความเชื่อเรื่องการสืบทอดา ปรากฏในคัมภีร์สืบทอดาที่กล่าวถึง พระสารีบุตรเถระ อัครสาวกของพระพุทธเจ้า และมีสามเณรองค์หนึ่งชื่อ ติสสะ อายุ 7 ปี มาบวชเรียนกับท่านเป็นเวลาหนึ่งปี วันหนึ่งพระสารีบุตรสังเกตเห็นลักษณะของสามเณรว่าจะมีอายุได้อีก 7 วันเท่านั้น ตามตำราหมอดูและตำราดูลักษณะ ท่านจึงเรียกสามเณรมาบอกความจริง และให้กลับไปร่ำลาพ่อแม่ และญาติ สามเณรเศร้าโศกเสียใจมาก และเดินทางกลับบ้านด้วยดวงหน้าที่หม่นหมอง ระหว่างทางไปพบปลาน้อยใหญ่ในสระน้ำที่กำลังแห้งเหือด และได้โปรดสัตว์ คือ ปลาเหล่านั้นให้พ้นจากความตาย โดยซ่อนปลาทั้งหมดไปไว้ในบาตรของตน และนำไปปล่อยที่แม่น้ำใหญ่ ระหว่างทางพบแก่งถูกบ่วงของนายพราน สามเณรก็ปล่อยแก่งอีกเมื่อเดินทางถึงบ้านจึงบอกเรื่องที่ตนจะตายแก่พ่อแม่ทุกคนต่างสงสารสามเณรยิ่งนัก และได้เพียงแต่คอยเวลาที่สามเณรจะมรณภาพ แต่จนล่วงกำหนดไป 7 วันสามเณรก็ยังไม่ได้ตาย และกลับมีผิวพรรณผ่องใสยิ่งขึ้น พ่อจึงให้สามเณรกลับไปหาพระสารีบุตร ซึ่งท่านประหลาดใจถึงกับจะเฝ้าตำราทั้ง สามเณรจึงกราบเรียนเรื่องการโปรดสัตว์ทั้งปลา และแก่ง การกระทำเพื่อยืดชีวิตสัตว์เหล่านั้นจึงเป็นบุญกรรมที่เป็นพลังให้พ้นจากความตายได้ ด้วยตำนานนี้เองทำให้คนเมืองเงิน แขวงไชยยะบุรี จึงนิยมการสืบทอดา

ด้วยเหตุผลความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ความรู้และการจัดการข้อมูลของประเพณีสืบทอดาของชาวไทลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยยะบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเนื่องจากประเพณีสืบทอดาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยยะบุรี มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวไทลื้อ เมืองเงินเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณีสืบทอดของชาวไทลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 2) เพื่อศึกษาบทสวดพุทธมนต์ที่ปรากฏในประเพณีสืบทอดของชาวไทลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 3) เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีสืบทอดของชาวไทลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย โดยการใช้กระบวนการเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และและเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) อันประกอบไปด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ และกระบวนการสัมภาษณ์เจาะลึก โดยมีเหตุผลประการสำคัญของการนำระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยดังกล่าวข้างต้น มาใช้ในการดำเนินการกระบวนการทางวิจัยอันมีสาระสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่การสัมภาษณ์ผู้นำทางศาสนา ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น นักวิชาการ ผู้นำชาติพันธุ์ไทลื้อ เกี่ยวกับประเพณีสืบทอดของชาวไทลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดประเด็นคำถามการวิจัย
2. กำหนดเป้าหมายของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์
3. การรวบรวมข้อมูล
4. แยกข้อมูลตามวัตถุประสงค์
5. วิเคราะห์ตามประเด็น

2. ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ หนังสือเอกสารวิชาการรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (อินเทอร์เน็ต) มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดหัวข้อที่จะศึกษาข้อมูลเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความคุณค่าของประเพณีสืบทอดของชาวไทลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. จัดบันทึกรวบรวมข้อมูล
3. สรุปเนื้อหาและแยกเนื้อหาตามวัตถุประสงค์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยจาก ผู้นำทางศาสนา ผู้นำท้องถิ่น/ผู้นำทางภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชาติพันธุ์ไทลื้อ และมีจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ตอบคำถามการวิจัย 20 รูป/คน ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงแนวความคิดเป็นมา คุณค่าของประเพณีสืบทอดของชาวไทลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมทั้งทรรศนะทางด้านต่างๆ ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงอันเป็นการเลือกตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิจารณาเลือกตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้รับจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพเอกสารและการสัมภาษณ์ดังกล่าวมาดำเนินการประมวลผลข้อมูลอันนำไปสู่ข้อค้นพบต่อไป

โดยใน ส่วนของการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และและเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) ครั้งนี้ ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เจาะลึกจากการคัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบเฉพาะเจาะจง ทั้งนี้ได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1) กลุ่มพระสงฆ์	5 รูป
2) กลุ่มผู้ประกอบการหมู่บ้าน	5 คน
3) กลุ่มผู้สูงอายุ	5 คน
4) กลุ่มผู้นำทางธรรมชาติ	5 คน

รวมทั้งหมด 20 รูป/คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก กลุ่มตัวอย่างสำหรับนำมาใช้ในกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพเอกสารและการสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกอันมีหลักเกณฑ์ประการสำคัญในการพิจารณาคัดเลือก กลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา คุณค่าของประเพณีสืบทอดของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่มีการแสดงตนหรือมีการปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาสังคมโดยทั่วไป อันเป็นบุคคลที่ภาคประชาสังคมโดยทั่วไปให้การยอมรับในการแสดงบทบาททางด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม
3. มีคุณลักษณะในการเป็นผู้นำทางความคิดโดยเป็นบุคคลที่มีความสามารถหรือคุณลักษณะในการโน้มน้าวหรือชักจูงให้บุคคลอื่น ๆ ที่มีความหลากหลายในมิติ ต่าง ๆ มีความคิดเห็นหรือทัศนคติที่คล้อยตามการโน้มน้าวหรือชักจูงของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่สามารถเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงทางความคิดระหว่างกลุ่มคนในสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งกับกลุ่มคนในสังคมกลุ่มอื่นๆ รวมถึงการเชื่อมโยงทางความคิดระหว่างกลุ่มคนในทุกภาคส่วนของสังคมด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย อันมีสาระสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา บทสวดพุทธมนต์ และหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีสืบทอดของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา บทสวดพุทธมนต์ และหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีสืบทอดของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. สัมภาษณ์ผู้มีส่วน ร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์อันประกอบไปด้วย ผู้นำทางศาสนา ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชาติพันธุ์ไทลื้อ ตลอดจนบุคคลที่มีส่วนสำคัญซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับประเพณีสืบทอดของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
4. สังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยดูพฤติกรรมกายแสดงกาย ภาษา และวัฒนธรรมของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมการจัดกิจกรรมสืบทอดของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาผ่านทาง ประวัติความเป็นมา บทสวดพุทธมนต์ และหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีสืบชะตาของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยยะบูลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีการจดบันทึกและบันทึกเสียง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาจัดพิมพ์บันทึกข้อความ นำข้อความที่ได้มาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบกับบริบท (Context) แล้วสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

ประวัติความเป็นมาของประเพณีสืบชะตาของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยยะบูลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากการวิจัยพบว่า ความเป็นมาของประเพณีสืบชะตาของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยยะบูลี มีพื้นฐานมาจากความเชื่ออยู่สองประการคือ ประการแรกมีพระพุทธศาสนาเป็นบ่อเกิดของประเพณีสืบชะตาด้วยความเชื่อเรื่องของการต่ออายุ จากวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาถูกถ่ายทอดผ่านประเพณีและความเชื่อซึ่งมีเรื่องของทารกชะตาขาด สามารถต่ออายุได้ ความเชื่อการต่อชีวิตด้วยการให้ช่วยเหลือชีวิตเป็นทานของสามเณรตีสสะ เป็นเรื่องราวผ่านทางวรรณกรรมมีศาสนาเป็นแกนกลางของความเชื่อ ประการที่สองเป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นเฉพาะตัวบุคคล กล่าวคือ ประเพณีสืบชะตาเป็นความเชื่อของบุคคลที่เชื่อในเรื่องของเวทย์มนต์คาถา ฤกษ์ยาม ด้วยชะตา หรือโหราศาสตร์ ที่หากประกอบทำพิธีสืบชะตาแล้วจะปัดเป่าอันตรายทั้งหลายให้ออกจากตัวได้หายจากความเจ็บป่วยที่เป็นอยู่ ซึ่งประเพณีสืบชะตาของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยยะบูลี จะกระทำต่อเมื่อบุคคลในครอบครัวมักจะเจ็บป่วยอยู่เสมอ หรือไม่สบายกาย ไม่สบายใจ จึงจะประกอบพิธีสืบชะตาให้คนในครอบครัวได้หายจากการเจ็บไข้ได้ป่วยดังกล่าว (คำแดง กมมะดำ, 2535 : 2)

บทสวดพุทธมนต์ที่ปรากฏในประเพณีสืบชะตาของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยยะบูลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากการวิจัยพบว่า ได้ว่าบทสวดพุทธมนต์เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดศรัทธาความเชื่อในเรื่องของอำนาจบำบัดทุกข์โศกโรคภัยไข้เจ็บและความร้อนร่นกระวนกระวายใจ ขจัดภัยอันตราย สิ่งชั่วและฝันร้าย ปัดเป่าสิ่งที่เป็นอวมงคล ดาวนักษัตรที่เลวร้าย ป้องกันโจรภัย อัคคีภัย อสรพิษร้าย อดมนุษย์ ภูตผี ยักษ์ นาค คนธรรพ์ และเทวดาที่เลวร้าย คุ่มครองรักษา ให้ปราศจากทุกข์โศก ไร้อริภัยปราศจากอันตรายทุกประการ ปลอดภัยไม่มีเวร ไม่เดือดร้อนนอนหลับสบาย ไม่ฝันเห็นสิ่งเลวร้าย นอกจากนี้บทสวดพุทธมนต์บทต่างๆ ยังมีความมุ่งหมายเพื่อให้เกิดผลต่างๆ ในด้านที่ตีสาม รุ่งเรือง ขจัดซึ่งอุปสรรค เกาภัย อันตราย บาปเคราะห์ทั้งมวลดังจะเห็นได้จากบทสวดตำนานที่เป็นการป้องกันภัยทั้งปวง ทั้งจากมนุษย์ อดมนุษย์ สัตว์ โรคต่าง ๆ และอุปัทวเหตุทั้งหลาย มงคลสูตร สวดเพื่อการขจัดซึ่งเคราะห์อันเกิดจากบาปทั้งปวง รัตนสูตร เป็นการสวดเพื่อขจัดพิบัติภัยทั้งจากทุกข์ภัย อดมนุษย์ภัย และพยาธิภัย กรรมเมตตสูตร เป็นการสวดเพื่อคุ้มครองภัยอันตรายจากอดมนุษย์และภูตผีปีศาจทั้งปวง ชันธปริตต์ สวดเพื่อคุ้มครองจากภูตและสัตว์มีพิษต่าง ๆ ธชัคคปริตต์เป็นการสวดเพื่อคุ้มครองจากภัยและให้รอดพ้นภัยจากยักษ์และโจร รวมทั้งการพลาดปลั่งตักจากที่สูง อาถรรพณ์ปริตต์ ก็มีคุณคุ้มครองและขจัดอันตรายทั้งจากโรคภัย ภูต คนธรรพ์ เทวดา นาค ยักษ์ ท้าวโลกบาลทั้ง 4 และเทวดาทั้งหลายล้วนให้

ความคุ้มครองด้วยอานุภาพแห่งพุทธรัตน และ ชยปริตต์ ก็คือมหายานคลคลาที่ก่อให้เกิดชัยชนะต่ออุปสรรคทั้งปวง

หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีสืบชะตาของชาวไทลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยະบูลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากการวิจัยพบว่า หลักธรรมที่ปรากฏในประเพณีสืบชะตาของชาวไทลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยະบูลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นั้นถูกสอดแทรกเข้าไปในคัมภีร์ธรรมที่นำไปเทศน์ประกอบพิธีสืบชะตาเป็นหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ นำมาถ่ายทอดและสร้างศรัทธาความเชื่อให้แก่พุทธศาสนิกชน ซึ่งมีหลักธรรมใหญ่อยู่ 2 หลักธรรมได้แก่ หลักปาฏิหาริย์ 3 และหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 จะปรากฏหลักธรรมเอาไว้สอนพุทธศาสนิกชนเอาไว้เช่น การรักษาศีลของตนให้บริสุทธิ์เว้นจากการเบียดเบียนผู้อื่น การฝึกสมาธิ เช่น การฟังธรรมนั้นก็เปรียบเสมือนการได้ฝึกอบรมจิตใจของตนเอง คือการน้อมใจไปตามกระแสของพระธรรมเทศน์พระสงฆ์แสดงนั้นเพื่อเป็นการฝึกสมาธิและชำระจิตใจของตนให้ปราศจากมลทินคิดอาฆาตและไม่คิดทำในสิ่งชั่วช้าผิดจากศีลธรรม การเจริญปัญญา คือเมื่อฟังพระธรรมเทศนาแล้วนำหลักธรรมเหล่านั้นมาพิจารณาหลักธรรมเหล่านั้นมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดความแจ่มแจ้งรู้ซึ่งตามกระแสแห่งธรรมนั้นยิ่งๆขึ้นไปตรากลับบรรลุจุดหมายสูงสุด เรื่องราวของธรรมนั้นเพื่อให้ผู้สดับฟังได้เกิดกำลังใจและความเชื่อว่าหากเจ็บไข้ได้ป่วยเกิดขึ้นจะมีปาฏิหาริย์ให้โรคร้ายไข้เจ็บที่เกิดขึ้นหายได้ ด้วยความเข้าใจในระดับความเชื่อของชาวบ้านที่ต่างกัน จึงเป็นกุศโลบายทางพระพุทธศาสนาที่จะให้คนเข้าถึงศาสนาก่อนที่จะเข้าใจแก่นแท้ต้องใช้เรื่องของปาฏิหาริย์เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และสร้างขวัญกำลังใจให้เกิดความเชื่อมั่นที่อยากมีชีวิตที่จะอยู่ต่อสร้างสิ่งดีๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีสืบชะตาของชาวไทลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยະบูลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้สรุปวิเคราะห์เป็นการอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

ความเป็นมาของประเพณีสืบชะตาของชาวไทลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยະบูลี มีพื้นฐานมาจากความเชื่ออยู่สองประการคือ ประการแรกมีพระพุทธศาสนาเป็นบ่อเกิดของประเพณีสืบชะตา ด้วยความเชื่อเรื่องของการต่ออายุ ถูกถ่ายทอดผ่านประเพณีและความเชื่อ (ขจิตภัย บุรุษพัฒน์, 2537 : 53) ซึ่งมีเรื่องของทารกชะตาขาด สามารถต่ออายุได้ ความเชื่อการต่อชีวิตด้วยการให้ช่วยเหลือชีวิตเป็นทานของ สามเณรติสสะ เป็นเรื่องราวผ่านทางวรรณกรรมมีศาสนาเป็นแกนกลางของความเชื่อ ประการที่สองเป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นเฉพาะตัวบุคคล กล่าวคือ ประเพณีสืบชะตาเป็นความเชื่อของบุคคลที่เชื่อในเรื่องของเวทย์มนต์ คาถา ฤกษ์ยาม ด้วยชะตา หรือโหราศาสตร์ ที่หากประกอบทำพิธีสืบชะตาแล้วจะปิดเป่าอันตรายทั้งหลาย ให้ออกจากตัวได้หายจากความเจ็บป่วยที่เป็นอยู่ ซึ่งอาศัยบทสวดพุทธมนต์ที่มีอานุภาพบำบัดทุกขโรคภัยไข้เจ็บและความร้อนร่นกระวนกระวายใจ ขจิตภัยอันตราย ลางชั่วและฝันร้าย ปิดเป่าเสนียดจัญไร อุบาทว์บาปเคราะห์ สิ่งอวมงคล ดาวนักษัตรที่เลวร้าย ป้องกันโจรภัย อัคคีภัย อสรพิษร้าย อนุมูลย์ ภูตผี ยักษ์ นาค คนธรรพ์ และเทวดาที่เลวร้าย คุ้มครองรักษา ให้ปราศจากทุกขโรค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พุ่มพวง อภิวงศ์ ด้านคติความเชื่อการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ เรื่อง “คติชนกับการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทลื้อ บ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน” ว่าคติชนประเภทต่างๆ ของชาวไทลื้อ ได้แก่ ตำนาน ความเชื่อ พิธีกรรม การแสดง การแต่งกายและหัตถกรรมพื้นบ้าน มีบทบาทสำคัญในการสร้าง อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทลื้อโดยทำหน้าที่เป็นกลไกในการสร้างสำนึกทางชาติพันธุ์ และสื่อสะท้อนความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากชาวไทลื้อต้องอพยพย้ายถิ่นฐานมาดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เช่น ขมุ ลัวะ รวมทั้งคน เมือง การสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชาวไทลื้อที่ต้องการ

สร้างความมีตัวตน ต้องการสร้างความเหมือนในพวกของตนและความแตกต่างจากกลุ่มชนอื่นๆ ส่วนคติชนประเภทการแต่งกายของชาวไทลื้อพบว่า มีทั้งลักษณะของการสวมใส่ชุดไทลื้อแบบดั้งเดิม (แบบเมืองเงิน) และการแต่งกายในรูปแบบไทลื้อประยุกต์ ทั้งนี้เพราะชาวลื้อในพื้นที่นั้นหันมาสวม เครื่องแต่งกายแบบไทลื้อเมืองเงิน ทำให้ชาวไทลื้อบางส่วนเลือกที่จะหลีกเลี่ยงการใช้ชุดแบบเดิมมานิยมเป็นลื้อและพยายามสร้างความแตกต่างระหว่างกลุ่มของตนกับคนอื่นโดยออกแบบเครื่อง แต่งกายแบบใหม่ที่เรียกว่า “ชุดไทลื้อประยุกต์” มีการผสมผสานลวดลายที่มาจากคนเมือง ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าเครื่องแต่งกายสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการนำเสนอตัวตนและแสดง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจนอกจากนี้ยังมีปัจจัยและบริบททางสังคมบางประการที่สอดคล้องกันด้วยนั่นคือนโยบายระดับโรงเรียนที่พยายามเน้นการส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น นโยบายในระดับตำบลและอำเภอ เช่น การกำหนดสินค้าผ้าทอไทลื้อเป็นสินค้า OTOP และการกำหนดให้ชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้าน แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทลื้อในหลายลักษณะ ทั้งการยอมรับการปฏิเสธ การเลือกสรร และการหยิบยืมวัฒนธรรมของคนกลุ่มอื่นมาปรับใช้เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มของตน (พุ่มพวง อภิวงศ์, 2550)

นอกจากนี้บทสวดพุทธมนต์บทต่างๆ ยังมีความมุ่งหมายเพื่อให้เกิดผลต่างๆ ในด้านที่ดั่งาม รุ่งเรือง ขจัดซึ่งอุปสรรค เภทภัย อันตราย บาบเคราะห์ทั้งมวลดังจะเห็นได้จากบทสวดที่เป็นการป้องกันภัยทั้งปวง ทั้งจากมนุษย์ อมนุษย์ สัตว์ โรคต่าง ๆ และอุปัทวเหตุทั้งหลาย มงคลสูตร สวดเพื่อการขจัดซึ่งเคราะห์อันเกิดจากบาปทั้งปวง รัตนสูตร เป็นการสวดเพื่อขจัดพิบัติภัยทั้งจาก พุทธิภัย อมนุษย์ภัย และพยาธิภัย กรณิเมตตสูตร เป็นการสวดเพื่อคุ้มครองภัยอันตรายจากอมนุษย์และภูตผีปีศาจทั้งปวง ชันธปริตต์ สวดเพื่อคุ้มครองจากภูตและสัตว์มีพิษต่าง ๆ ธชัคคปริตต์เป็นการสวดเพื่อคุ้มครองจากภัยและให้รอดพ้นภัยจากยักษ์และโจร รวมทั้งการปลดปล่อยทุกข์จากที่สูง อาณานฤยปริตต์ ก็มีคุณคุ้มครองและขจัดอันตรายทั้งจากโรคภัย ภูต คนธรรพ์ เทวดา นาค ยักษ์ ท้าวโลกบาลทั้ง 4 และเทวดาทั้งหลายล้วนให้ความคุ้มครองด้วยอำนาจแห่งพุทธรัตนะ และ ชยปริตต์ ก็คือมหามงคลคาถาที่ทำให้เกิดชัยชนะต่ออุปสรรคทั้งปวง (ธนิต อยู่โพธิ์, 2547 : 35)

คัมภีร์ธรรมต่าง ๆ ที่ใช้เทศน์ประกอบหลังการสูตรสืบทอดมานั้น มีลักษณะเด่นที่สำคัญร่วมกันที่เด่นชัดก็คือ เป็นเรื่องของชาดกพื้นบ้าน หรือคติชาดกของพระพุทธเจ้าที่เกี่ยวกับการทำให้เกิดสิริมงคล การมีอายุ มั่นยืนยาว การพ้นจากโรคภัยไข้เจ็บ การพ้นจากความตาย การพ้นจากเวรกรรมและบาปเคราะห์ทั้งมวล ซึ่งเกิดจากผลแห่งบุญหรือการประกอบกรรมดีและการยึดมั่นในธรรมซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการประกอบพิธีสืบทอดในเรื่องของคุ้มครองป้องกันชีวิต สืบทอดชีวิตให้ยาวนานออกไป และเป็นการทำให้เกิดความเจริญแก่ชีวิตด้วยอำนาจของการฟังธรรมและการยึดมั่นในพระรัตนตรัยโดยธรรมเหล่านี้เทศน์เป็นภาษาคำเมืองซึ่งง่ายแก่ความเข้าใจของชาวบ้าน การเทศน์ธรรมเหล่านี้จึงเป็นเสมือนการสอนหลักธรรมให้กับชาวบ้านไปในเวลาเดียวกันด้วยสอดคล้องกับงานวิจัยของ กริช อินเต็ม ด้านความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวิถีชีวิตในกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมพระพุทธศาสนา ล้านนาเรื่อง มหาวิบาก พบว่าวรรณกรรมพระพุทธศาสนา ล้านนา เรื่องมหาวิบากหรือ ธรรมมหาวิบาก เป็นวรรณกรรมท้องถิ่นทางพระพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของนักปราชญ์ ทางพระพุทธศาสนา มีการแต่งวรรณกรรมที่มุ่งเน้นด้านหลักธรรม ความเชื่อ และความศรัทธาในพระพุทธศาสนา โดยผสมผสานกับการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ล้านนาที่มีความเกรงกลัวต่อบาปอกุศลต่างๆ เพราะพระพุทธศาสนาได้ซึมซับอยู่ในวิถีชีวิตของสังคมล้านนามาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน และพระพุทธศาสนายังเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นพึ่งทางใจพุทธศาสนาก็ก่อให้เกิดความศรัทธาจนสร้างแรงบันดาลใจนำไปสู่การสร้างสรรคผลงานทางด้านวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาจากกล่าวได้ว่าวรรณกรรม เรื่องมหาวิบากนี้ได้มีส่วนสำคัญในการถ่ายทอดหลักคำสอนและแนวทาง ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา (กริช อินเต็ม, 2557)

หลักธรรมที่ปรากฏในประเพณีสืบทอดมานั้นถูกสอดแทรกเข้าไปในคัมภีร์ธรรมที่นำไปเทศน์ประกอบพิธีสืบทอดเป็นหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ นำมาถ่ายทอดและสร้างศรัทธาความเชื่อให้แก่พุทธศาสนิกชน ซึ่งมีหลักธรรมใหญ่อยู่ 2 หลักธรรมได้แก่ หลักปาฏิหาริย์ 3 และหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 จะปรากฏหลักธรรมเอาไว้สอนพุทธศาสนิกชนเอาไว้เช่น การรักษาศีลของตนให้บริสุทธิ์เว้นจากการเบียดเบียนผู้อื่น การฝึกสมาธิ เช่นการฟังธรรมนั้นก็เปรียบเสมือนการได้ฝึกอบรมจิตใจของตนเอง คือการน้อมใจไปตามกระแสของพระธรรมเทศน์ที่พระสงฆ์แสดงนั้นเพื่อเป็นการฝึกสมาธิและชำระจิตใจของตนให้ปราศจากมลทินคิดอาฆาตและไม่คิดทำในสิ่งที่ชั่วผิดจากศีลธรรม การเจริญปัญญา คือเมื่อฟังพระธรรมเทศนาแล้วนำหลักธรรมเหล่านั้นมาพิจารณาพิเคราะห์หลักธรรมเหล่านั้นมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดความแจ่มแจ้งรู้ซึ่งตามกระแสแห่งธรรมนั้น ยิ่งๆขึ้นไปตรากลับจนบรรลุจุดหมายสูงสุด เรื่องราวของธรรมนั้นเพื่อให้ผู้สดับฟังได้เกิดกำลังใจและความเชื่อว่าหากเจ็บไข้ได้ป่วยเกิดขึ้นจะมีปาฏิหาริย์ให้โรคภัยไข้เจ็บที่เกิดขึ้นหายได้ ด้วยความเข้าใจในระดับความเชื่อของชาวบ้านที่ต่างกัน จึงเป็นกุศโลบายทางพระพุทธศาสนาที่จะให้คนเข้าถึงศาสนาก่อนที่จะเข้าใจแก่นแท้ต้องใช้เรื่องของปาฏิหาริย์เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และสร้างขวัญกำลังใจให้เกิดความเชื่อมั่นที่อยากมีชีวิตที่จะอยู่ต่อสร้างสิ่งดีๆ สอดคล้องกับ พระมหาดวงรัตน์ จีตรัตโน (กิจประภาณนธ์) ด้านอิทธิพลของธรรมที่นำมาใช้ประกอบในพิธีสืบทอดของชาวล้านนาพบว่า พิธีกรรมของชาวล้านนาได้รับอิทธิพลจากธรรมปัทมฐกถาเรื่อง อาวุธพัฒนกุมาร จากความเชื่อที่ว่าประกอบพิธีสืบทอดโดยการอาราธนาพระสงฆ์มาสวดพระปริตร การประกอบพิธีกรรม และอาศัยพุทธานุภาพแห่งพระรัตนตรัย ตลอดจนการทำบุญกิริยาต่างๆ ในพิธีการสืบทอดจะส่งผลให้เกิดความเป็นสิริมงคลเกื้อหนุนให้อายุยืนยาว มีความเจริญรุ่งเรืองในการดำเนินชีวิต ชาวล้านนาจึงนิยมประกอบพิธีกรรมมาจนถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ควรมีการส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีให้มีการคงอยู่คู่กับชาวลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการสร้างกระบวนการถ่ายทอดทั้งสองทางภายในและภายนอกภายในได้แก่พระภิกษุสามเณรที่อยู่ภายในวัด ให้ได้ฝึกท่องบดสวดที่สำคัญในการประกอบพิธีและฝึกอ่านธรรมที่ใช้ในการเทศน์ประกอบพิธี พร้อมทั้งให้เข้าร่วมในการประกอบพิธีการดังกล่าวเพื่อศึกษาเรียนรู้ขั้นตอนกระบวนการ และความสำคัญของพิธีสืบทอด ภายนอกได้แก่ชาวบ้านฝ่ายคฤหัสถ์ควรส่งเสริมให้เข้าร่วมในการทำพิธีสืบทอด เพื่อที่จะได้เรียนรู้ขั้นตอนกระบวนการ และเครื่องประกอบพิธี รวมถึงความสำคัญของการประกอบพิธี ความศักดิ์สิทธิ์ ผลของการประกอบพิธี ให้ได้สืบทอดด้วยการลงมือปฏิบัติจริง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือปราชญ์ภูมิปัญญาได้เป็นผู้แนะนำและคอยให้คำปรึกษา ควบคู่ไปกับการถ่ายทอดประสบการณ์และองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้กับคนรุ่นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป คณะผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าควรที่จะศึกษาในประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

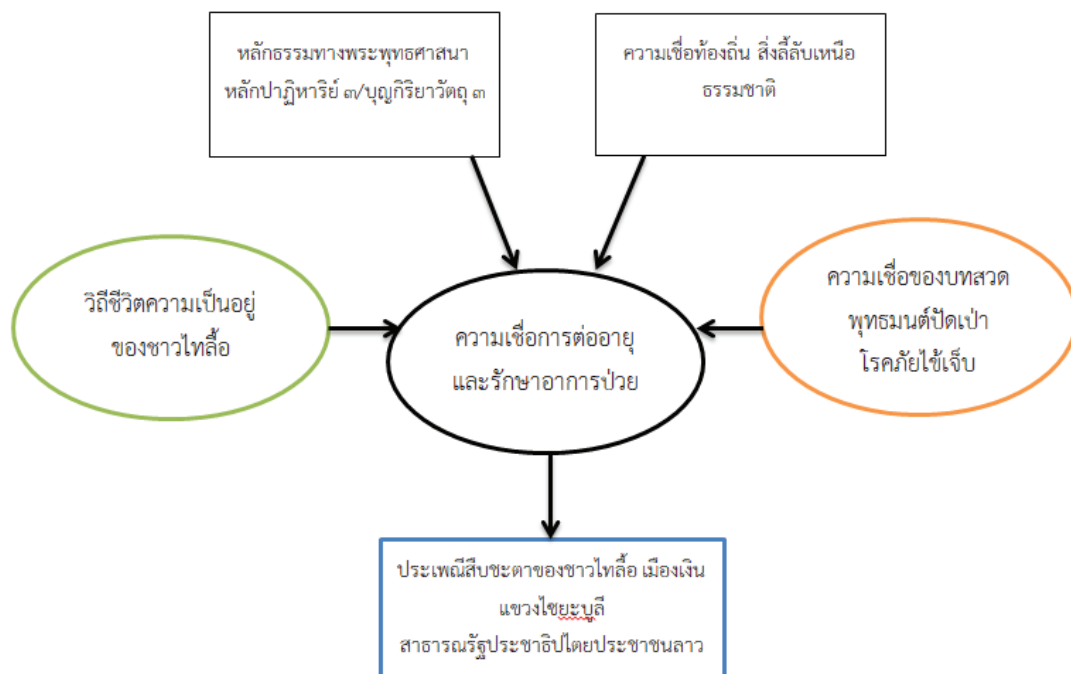
1) ผลการวิจัยนี้ สามารถนำไปต่อยอดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา การสืบทอดการก่อเกิดวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการสืบทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาอันเป็นมรดกสำคัญของชุมชน อันจะก่อให้เกิดเกิดความมั่นคง ยั่งยืนต่อไป

2) สามารถนำผลการวิจัยมาต่อยอดทางการศึกษา ด้านการสร้างคุณค่าประเพณีสืบชะตาตลอดจนนำไปศึกษาเปรียบเทียบกับการรักษาและการคงอยู่ของวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดอื่นที่ได้รับการพัฒนาแล้ว เพื่อเกิดกระบวนการและองค์ความรู้ใหม่ๆ

องค์ความรู้

จากการวิจัย หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีสืบชะตาของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้องค์ความรู้ดังนี้

ความเป็นมาของประเพณีสืบชะตาของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี มีพื้นฐานมาจากความเชื่ออยู่สองประการคือ ประการแรกมีพระพุทธศาสนาเป็นบ่อเกิดของประเพณีสืบชะตา ด้วยความเชื่อเรื่องของการต่ออายุ ถูกถ่ายทอดผ่านประเพณีและความเชื่อ ซึ่งมีเรื่องของทารกชะตาขาด สามารถต่ออายุได้ ความเชื่อการต่อชีวิตด้วยการให้ช่วยเหลือชีวิตเป็นทานของ สามเณรติสสะ เป็นเรื่องราวผ่านทางวรรณกรรมมีศาสนาเป็นแกนกลางของความเชื่อ ประการที่สองเป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นเฉพาะตัวบุคคล กล่าวคือ ประเพณีสืบชะตาเป็นความเชื่อของบุคคลที่เชื่อในเรื่องของเวทย์มนต์ คาถา ฤกษ์ยาม ด้วยชะตา หรือโหราศาสตร์ ที่หากประกอบทำพิธีสืบชะตาแล้วจะปิดเป่าอันตรายทั้งหลายให้ออกจากตัวได้หายจากความเจ็บป่วยที่เป็นอยู่ ซึ่งอาศัยบทสวดพุทธมนต์ที่มีอานุภาพบำบัดทุกข์โศกโรคภัยไข้เจ็บและความร้อนร่นกระวนกระวายใจ ขจัดภัยอันตราย ลางชั่วและฝันร้าย ปิดเป่าเสนียดจัญไร อุบัติภัยบาปเคราะห์ สิ่งอวมงคล ดาวันกษัตริย์ที่เลวร้าย ป้องกันโจรภัย อัคคีภัย อสรพิษร้าย อนุมูล ภูตผี ยักษ์ นาค คนธรรพ์ และเทวดาที่เลวร้าย คุ่มครองรักษาให้ปราศจากทุกข์โศก หลักธรรมที่ปรากฏในประเพณีสืบชะตา นั้นถูกสอดแทรกเข้าไปในคัมภีร์ธรรมที่นำไปเทศน์ประกอบพิธีสืบชะตาเป็นหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ นำมาถ่ายทอดและสร้างศรัทธาความเชื่อให้แก่พุทธศาสนิกชน ซึ่งมีหลักธรรมใหญ่อยู่ 2 หลักธรรมได้แก่ หลักปาฏิหาริย์ 3 และหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 สามารถสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ดังนี้

บทสรุป

จากการวิจัย หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีสืบทอดของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ความเป็นมาของประเพณีสืบทอดของชาวไทยลื้อ เมืองเงิน แขวงไชยบุรี มีพื้นฐานมาจากความเชื่อ อยู่สองประการคือ 1) ความเชื่อที่เกิดจากพระพุทธศาสนา เช่น ความเชื่อเรื่องการต่ออายุ และ 2) ความเชื่อที่เกิดขึ้นเฉพาะตัวบุคคล เช่น ความเชื่อเรื่องเวทย์มนต์ คาถา ฤกษ์ยาม ชะตา หรือโหราศาสตร์ โดยอาศัยบท สวดพุทธมนต์ที่มีอานุภาพบำบัดทุกข์โศกโรคภัยไข้เจ็บและความร้อนรนกระวนกระวายใจ ขจัดภัยอันตราย, หลักธรรมที่ปรากฏในประเพณีสืบทอดได้แก่ หลักปาฏิหาริย์ 3 และหลักบุญกิริยาวัตถุ 3

เอกสารอ้างอิง

- กริช อินเต็ม. (2557). ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมพระพุทธศาสนาล้านนาเรื่อง มหาวิบาก. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 5(1), 223-232.
- ขจิตถัย บุรุษพัฒน์. (2537). *แลลาว*. กรุงเทพฯ: แพร่วิทยา.
- คำแดง กมมะดำ และ คำแพง ทิพนมตรี. (2535). *ท่องเที่ยวบรรดาชนเผ่าอยู่ลาว*. เวียงจันทน์: สถาบันค้นคว้าวัฒนธรรมและสังคม.
- ธนิต อยู่โพธิ์. (2547). *อานุภาพพระปริตต์. (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ประชัน รักพงษ์. (2537). *โครงการพิพิธภัณฑวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ล้านนา*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่.
- ประชัน รักพงษ์. (2540). การศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านไทลื้อในภาคเหนือของ สปป.ลาว. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(1), 234-245.
- พุ่มพวง อภิวงศ์. (2537). คติชนกับการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยลื้อ บ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 4(3), 83-92.
- พระราชเชมากร. (2557). *พระวิทยากรเสนา (สืบทอดล้านนา: แนวคิดและการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมและจิตวิญญาณของชุมชนในล้านนา)*, ณ. วัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร อำเภอเมืองจังหวัดแพร่ เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม.
- สุรสิงห์สำรวม นิมพะเยาว์. (2526). ภาษาสัญลักษณ์ในพิธีสืบทอด: ตัวอย่างวรรณกรรมเจียบ. ใน *เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องวัฒนธรรมพื้นบ้าน: คติความเชื่อศิลปกรรมและภาษา*, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สีสะเหลียว สะแสวงสีกสา. (2532). *ภูมิศาสตร์ลาว*. เวียงจันทน์: สถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์และสังคม.